

Pääjohtaja Timo Lankinen
Opetushallitus

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMIEN UUDISTUS: Opetukseen tarvitaan oppiainerajat ylittävä, erityisesti uusiutuvia luonnonvarojamme tarkasteleva näkökulma

"Suomi esiintyy kansainvälisesti metsien suurvaltana. Sen vuoksi metsien ekologiaa, suojelua, käyttöä ja metsiin perustuvaa elinkeinotoimintaa koskevat perusasiat ovat edelleen osa kaikille kuuluvia kansalaistaitoja." Pääjohtaja Jukka Sarjala Metsän oppimispolku - metsä- ja puuopetuksen malli, 2000.

Me allekirjoittaneet Suomen Metsäyhdistys ry:n hallituksen valtuuttamina edustajina haluamme tuoda tietoonne seuraavat näkökohdat koskien perusopetuksen opetussuunnitelmien uudistamista.

Kaikki suomalaiset tarvitsevat tietoa luonnonvaroista, niiden riittäväydestä ja käytöstä

Ilmastonmuutoksen hidastaminen sekä huoli uusiutumattomien luonnonvarojen riittäväydestä tulevat vaikuttamaan merkittävästi yhteiskunnan ja kansalaisten kaikkeen toimintaan. Kulutuksen painopiste on siirrettävä uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuviin luonnonvaroihin sekä bioenergian entistä parempaan tuottamiseen ja energiatehokkaaseen käyttöön.

Suomessa on pidettävä huolta kansalaisten osaamisesta luonnontieteen ja mm. taloushistorian alalla, jotta luonnonvarojen käyttö pystytään ymmärtämään kokonaisvaltaisesti.

Ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus on opetuksessa hajapaloina

Suomen Metsäyhdistyksen selvitysten mukaan suomalaisnuoret tietävät varsin vähän maamme ja maanosamme luonnonvaroista ja niihin perustuvista elinkeinoista. Tieto on pirstaloitunut eri oppiaineisiin. Elinkeinot, luonnontieto, historia ja luonnonvarojen käytön vaikutukset käsitellään toisistaan irrallisina asioina, jolloin ilmiöiden väliset yhteydet jäävät hahmottomatta.

Ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta pohditaan usein uhkien, menetysten ja katastrofien näkökulmasta. Pahimmillaan ongelmien ainoana ratkaisuna nähdään luonnonvarojen käytön lopettaminen. Mielestämme opetuksen tulee vahvistaa nuorten luottamusta tulevaisuuteen ja heidän elämänuskooaan. Siksi on tärkeää ymmärtää uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön tarjoamat suuret mahdollisuudet. Kestävä kehityksen haasteita ei ratkaista luonnonvarojen käytöstä luopumalla vaan

lisäämällä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä ja käyttämällä niitä vastuullisesti ja kestävästi.

Perusopetuksen oppiaineista erityisesti ympäristötieto, biologia, maantieto, kemia, fysiikka ja historia luovat hyvän pohjan luonnonvarojen kestävä käytön opetukselle.

Luonnonvaranäkökulma korostuu yhteiskunnallisessa päätöksenteossa

Kuluvana vuonna Suomi laati maailman ensimmäisten maiden joukossa luonnonvarastrategian. Se korostaa luonnonvaroihin liittyvän osaamisen merkitystä. Biotalous on eurooppalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa asetettu yhtä mittavia odotuksia kuin aikanaan teolliselle vallankumoukselle.

Valtioneuvosto on hyväksynyt strategian ja asettanut tavoitteen nostaa Suomi johtavaksi luonnonvarojen ja materiaaleja kestävästi ja taloudellisesti hyödyntäväksi maaksi.

Suomen kansantalous voi lisätä uusiutuvien metsävarojemme käyttöä

Suomen puuvarat ovat viime vuosikymmeninä merkittävästi karttuneet. Metsät ovat Suomen suurin luonnonvara ja puupohjaiset tuotteet tuovat kolmanneksen maamme nettovientituloista. Metsäala ja sen ympärille rakentunut metsäklusteri työllistävät suoraan noin 200 000 suomalaista. Lisäksi mukaan on laskettava välilliset vaikutukset muille aloille. Metsäalan ansionmuodostus on tärkeää varsinkin Suomen maaseudulla. Puuta jalostava teollisuus on ylivoimaisesti Suomen suurin uusiutuvan energian tuottaja. Metsäala on myös esimerkiksi Suomen suurin kuljetuspalvelujen käyttäjä.

Parhaillaan uudistetaan koko metsäalan rakenteita nopeasti, jotta ala varmistaa paikkansa maailman eturivin toimijana taantumien hellittäessä otetaan. Koko metsäsektorilla panostetaan määrätietoisesti tutkimukseen ja kehitykseen. Esimerkiksi bioenergiaratkaisujen ja puupohjaisten kemikaalien kehittäminen on voimakasta. Uusiutuvasta puukuiduista valmistetuilla tuotteilla ja energialla on tulevaisuudessa korvattava perinteisiä, uusiutumattomiin luonnonvaroihin perustuvia tuotteita ja palveluja. Myös luontomatkailu ja metsien terveystalvelut kehittyvät voimakkaasti.

Koulutyön kannalta on tärkeää huomata, että innovaatioita syntyy parhaiten eri alojen rajapinnoilla. Käytännön esimerkkejä kannattaa ottaa mukaan opetukseen, sillä ne auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia ja yhdistelemään eri oppiaineiden tietoja ja taitoja.

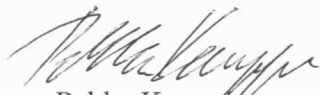
Opetukseen on luotava luonnontieteiden perusteiden vahvaa osaamista ja kokonaiskuvaa luonnonvarojen kestävästä käytöstä

Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön näkökulmasta opetukselle tulee asettaa seuraavat vaatimukset

1. Biologian, maantiedon ja ympäristötiedon tuntimäärä on peruskoulussa vähentynyt, vaikka opittavan aineksen merkitys ja määrä on kasvanut. Niiden tuntimäärää pitää lisätä nykyisestä.

2. Opetussuunnitelmia uudistettaessa on tärkeää luoda opetukseen uusi oppiainerajat ylittävä luonnonvaranäkökulma. Näin tuetaan tulevien täysivaltaisten kansalaisten mahdollisuuksia tehdä kestävän kehityksen ja ilmaston kannalta oikeita valintoja sekä edistää Suomen siirtymistä biotalouden eturiviin. Eri oppiaineita yhdistelevä käytännön esimerkkeihin perustuva opetus on hyvin tärkeää.
3. Luonnontieteellistä opetusta ei tule asettaa taito- ja taideaineiden vastakohtaksi. Kouluikäisen nuorison tuleva elämäntapa, yhteiskunta ja elinkeinoelämä tulevat vaatimaan runsaasti poikkitieteellistä luovuutta, uusia ideoita sekä tekniikan ja materiaalien käyttöön liittyviä taitoja. Luonnontieteiden opetus ja poikkitieteellinen ote, johon yhdistetään myös taideaineita, ruokkii luovaa ajattelua.

Kunnioittaen

Pekka Kauppi
professori, Suomen Metsäyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja

Jari Forss
varatoimitusjohtaja, Metsäteollisuus ry

Juha Marttila
puheenjohtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK

Suomen Metsäyhdistys on metsäalan ja metsäalasta kiinnostuneiden tahojen yhteistyöjärjestö. Sen toiminta-ajatus on tuoda esiin metsien mahdollisuuksia yhteiskunnan ongelmien ratkaisuihin sekä edistää metsien vastuullisen käytön hyväksyttävyyttä. Yhdistyksellä on 62 yhteisöjäsentä. Jäsenet edustavat koko metsäalan lisäksi monia ammatti-, harrastus- ja vapaa-ajanjärjestöjä, kuten opettajajärjestöjä. Jäseniä ovat myös Suomen suunnistusliitto, Suomen Latu, Suomen 4H -järjestö sekä Suomen Partiolaiset.

Suomen Metsäyhdistyksen päätehtäviä ovat kotimainen ja kansainvälinen viestintä, nuorisoviestintä sekä päättäjien metsätaloustietoutta vahvistava Päättäjien Metsäakatemia.

Yhdistyksen toimintaa ohjaa 12-jäseninen hallitus. Hallituksen puheenjohtajana on vuoden 2009 aloittanut professori Pekka Kauppi Helsingin yliopistosta. Yhdistyksellä on 12–15 toimihenkilöä.